

*Локални акциони план за образовање Рома у општини Меровина
2011-2014.*

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА ОБРАЗОВАЊЕ РОМА У ОПШТИНИ МЕРОВИНА
2011-2014.

Општина Меровина,
Јануар 2011. године

Са циљем унапређивања положаја Рома у општини Меровина, а у складу са препорукама Владе Републике Србије датим у Стратегији за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, Локална самоуправа општине Меровина је у јануару 2011. године покренула процес израде Локалног акционог плана за образовање Рома.

У складу са проактивном политиком локалне самоуправе према ромској националној заједници, а на иницијативу председника општине Меровина, на основу члана 46. Закона о локалној самоуправи, члана _____ Статута Општине Меровина, члана ___ Одлуке о Општинском већу и члана _____ Пословника Општинског већа Општине Меровина, Општинско веће је на _____ седници одржаној _____ године донело одлуку под бројем _____ о покретању процеса израде Локалног акционог плана за образовање Рома општине Меровина. На основу наведене одлуке, Председник Општине Меровина именован је координатора за процес израде Локалног акционог плана за образовање Рома општине Меровина и формирана је Радна група коју су чинили представници основних школа, предшколске установе, Центра за социјални рад, ромске невладине организације и локалне самоуправе.

Локални акциони план за образовање рома у општини Меровина за период од 2011-2014. године (у даљем тексту: ЛАП) представља документ који је урадила Радна група, а носилац просеца израде ЛАП била је Општина Меровина.

Најважније претпоставке за спровођење ЛАП чине доследни спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, Стратегија за смањење сиромаштва, Јединственог акционог плана за унапређивање образовања Рома у Србији, Закона о основама система образовања и васпитања, као и локалне стратегије и акциони планови.

Општи циљ Локалног акционог плана за образовање Рома у општини Меровина унапређење образовног статуса Рома у Меровини до 2014. године.

Овај документ дефинише правце Општине Меровина у области унапређења образовног статусас Рома, конкретне мере и активности којима би се побољшао садашњи неповољан положај Рома као јасне механизме помоћу којих се може пратити остваривање циљева. ЛАП је заснован на анализи стања положаја Рома у Општини Меровина која је сачињена у оквиру Радне групе на основу прикупљених података од представника ПУ Полетарац, основна школа, Центар за социјални рад, Дом здравља, НВО и локалне самоуправе. ЛАП се ослања на постојеће стратегије и акционе планове у Републици Србији и Општини Меровина које се односе на образовње и побољшање положаја Рома, као и на важне међународне конвенције и декларације.

Процес израде ЛАП-а за образовање Рома у Меровини трајао је у периоду од децембра 2010. године до фебруара 2011. године у изради пројекта са локалном самоуправом сарађивали су ПУ Полетарац, основна школа, Центар за социјални рад, Дом здравља, НВО.

Општина Меровина организовала је 28. Фебруара 2011. године Јавну расправу поводом локалног акционог плана за образовање Рома у општини Меровина са циљем представљања ЛАП и прикупљања предлога и коментара за измене и допуне ЛАП. Коментаре и предлоге са јавне расправе Радна група је размотрила и интегрисала завршну верзију локалног акционог плана за образовање Рома у општини Меровина.

Локални акциони план за образовање Рома општине Меровина односи се на период јануара 2011. до децембра 2014. године.

Чланови Радне групе за израду Локаног акционог плана:

- Координатор Радне групе – Снежана Динић, руководилац одељења за општу управу и непривредне делатности Општинске управе општине Мeroшина;
- ПУ Полетарац – Весна Ивковић, васпитач;
- Основна школа – Коста Увалин, директор основне школе „Јастребачки партизани“ Мeroшина;
- Центар за социјални рад – Тања Ђурковић, педагог;
- НВО „Точак“ – Владимир Ибраимовић, председник НВО;
- Дом здравља Мeroшина – Соња Јовановић, медицинска сестра;

Локални акциони план за образовање Рома у општини Мeroшина, 2011-2014. године садржи следећа поглавља:

- I Полазне основе – садржи кратак приказ међународних докумената и домаћих стратешких докумената као и претпоставки за спровођење ЛАП;
- II Општи подаци општине Мeroшина – приказ основних података о општини;
- III Анализа положаја Рома у општини Мeroшина – кратак опис стања у области образовања, становања, запошљавања, као и предмет основних проблема и препрека у образовању Рома у општини Мeroшина;
- IV Приоритети, циљеви, мере и активности ЛАП;
- V ЛАП – оперативни део документа којим се предвиђа реализација ЛАП.

УВОД

Влада Републике Србије је у априлу 2009. године усвојила Стратегију за унапређење положаја Рома у Републици Србији, која поставља основе за унапређивање положаја Рома, смањење ралике између ромске популације и осталог становништва, као и идентификовање и примену мера афирмативне акције, нарочито у областима образовања, здравствене заштите, запошљавања и становања. Посебна пажња посвећена је и смањењу сиромаштва, сузбијању дискриминације и побољшању положаја жена, а као основни принцип истакнуто је „укључивање представника ромских заједница у све процесе“.

Када је у питању образовање Рома, Влада Републике Србије је, приступајући „Декади инклузије Рома 2005-2015“, 2005. године усвојила и Јединствени акциони план за унапређивање образовања Рома у Србији.

За област образовања, у Стратегији за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, као приоритети су истакнути:

- Правовремено и ефикасно укључивање ромске деце у предшколско и основно образовање и
- Повећање броја Рома са средњим и високим образовањем.

ЛАП, као стратешки документ општине Меровина доноси се са циљем унапређивања положаја Рома у општини, те унапређења процеса интеграције Рома. Један од суштинских предуслова за унапређивање положаја Рома, управо је побољшање образовног статуса, односно образовање припадника ромске националне заједнице један од основних предуслова за интеграцију Рома у ширу друштвену заједницу. Овај документ треба да дефинише правце деловања општине Меровина у области унапређења образовног статуса Рома, као јасне механизме помоћу којих се може пратити реализације мера које треба да допринесу остварењу овог циља.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Република Србије је потписивањем **Декларације о Декади Рома** у Софији 02.02.2005. године, изразила своју принципијалну опредељеност према спровођењу мера за унапређење положаја Рома од 2005 до 2015. године где је област образовања Рома дефинисана као једна од четири приоритетне.

Такође, у процесу придруживања заједници европских народа чија су начела израђена у **Националној стратегији земље за приступање Европској унији** „одлучније и ефикасније мере ради побољшања положаја Рома“ ће се предузимати ради досезања „одговарајућих стандарда у области становања, здравља, запошљавања, социјалне помоћи и образовања Рома.“

Специфични циљеви које ЛАПОР-а поставља наслањају се и на друге стратешке документе земље и то:

- **Стратегија за смањење сиромаштва Републике Србије**, која кроз свој целокупан текст препознаје Роме као једну од најсиромашнијих категорија становништва, те подизање нивоа образовања Рома игра кључну улогу у борби против сиромаштва.
- **Национални план за децу у Републици Србији**, који у оквиру свог стратешког циља 3 на страни 38 предвиђа „посебне мере за упис, смањење осипања и повећање процента деце која завршавају школу из ромске националности“.

- **Националну стратегију за младе Републике Србије**, у којој се истиче: „Млади Роми упадљиво су мање обухваћени на свим нивоима школовања од њихових вршњака у општој популацији“ (страна 14), стога као један од основних стратешких циљева стратегија себи задаје: „Обезбеђивати остваривање права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима“ (страна 6).

Свој легислативни оквир ЛАПОР налази у:

- Универзалној декларацији о правима човека Уједињених нација,
- Оквирној конвенцији за заштиту права националних мањина Савета Европе,
- Препоруци Парламентарне скупштине Савета Европе бр. 4. (2000) и образовању Рома у Европи.
- Уставу Републике Србије,
- Закону о основама система образовања и васпитања РС,
- Закону о основним школама,
- Закону о средњим школама.

Активности намењене увођењу асистената за образовање Рома у настави из овог акционог плана утемељене су у члану 117 **Закона о основама система образовања Републике Србије** који предвиђа педагошке асистенте у педагошком и основном образовању.

Генерално све мере из овог акционог плана које имају карактер тзв. „афирмативних мера“ односно „позитивне дискриминације“ своје легислативно утемељење имају у члану 3 **Повеле о људским и мањинским правима** која истиче „дозвољено је привремено увођење посебних мера које су неопходне за остварење равноправности, потребе заштите и напретка за лица или групе лица која се налазе у неједнаком положају“, и у члану 16 **Закона о забрани дискриминације**.

ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ

Општина Мерошина је општина Нишавског округа у централној Србији. Општина Мерошина заузима површину од 193 км² на којој, према попису из 2002. године, у 27 насеља живи 14.812 становника. По површини долази у ред најмањих општина у Србији, што са бројем становника и густином насељости није случај. Са просечом густином од 130 становника/км² сврстава се у ред релативно густо насељих подручја и општина.

Општина Мерошина је окружена територијом града Ниша и општинама Алексинац, Прокупље, Житорађа и Дољевац.

Средњим делом територије пролази магистрални пут Ниш-Прокупље, који представља везу општине са ауто путем Београд-Ниш и повезује југоисточну и источну Србију са покрајином Косово.

Саобраћајно је добро повезана са суседним општинама.

По попису становништва из 2002. године у општини Мерошина од 14.812 становника 14.059 односно 94,92% је становништво српске националности, 588 односно 3,97% је становништво ромске националности (лица која су се изјаснила као припадници ромске националне заједнице) и осталих 165 односно 1,11% становништва.

Старосна структура											
пол	укупно	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
м		347	436	431	432	463	496	458	477	439	557
ж		340	424	408	395	404	421	403	392	371	441
збир		687	860	839	827	867	917	861	869	810	998
Старосна структура											
пол	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95>	#
м	559	426	567	571	485	258	118	34	11	4	
ж	472	402	545	665	574	377	143	44	15	7	
збир	1031	828	1112	1236	1059	635	261	78	26	11	

Табела старосне структуре становништва према попису из 2002. године указује да је 4.418 становника, односно 29.83% популације преко 60 година. Деце и омладине до 19 година има 3.213, што чини 21,69% популације општине Меровина.

Општина Меровина има развијену мрежу друштвених институција. Постоје све службе које омогућавају задовољење свакодневних потреба грађана, од образовних институција, институција социјалне и здравствене заштите, комуналног предузећа, до установа културе, информисања, спорских клубова и удружења грађана.

Предшколска установа Полетарац ради у 10 објеката, и то: Меровина, Азбресница, Девча, Батушинац, Крајковац, Баличевац, Доња Расовача, Југбогданавац, Балајнац и Кованлук. У објекту у Меровини омогућен је и продужени боравак деце узраста од 3-7 година док је у осталим објектима се рад одвија по обавезном програму за децу предшколског узраста.

Основно образовање и васпитање одвија се у 5 основних школа са централном школом у Меровини. У Азбресници, Облачини, Југбогдановцу и Балајнцу су осморазредне школе, а постоји и 12 четвороразредних основних школа.

И поред низа компаративних предности, привреда општине је у релативној стагнацији. Друштвена превирања настала у последњој деценији двадесетог века рефлектовала су се на живот свих гађана општине. Значајан број незапослених и ниска примања радника утицала су на пад животног стандарда. Од 2000. године и наша општина креће путем опоравка, иако је тај процес релативно спор и са собом носи низ проблема.

Ослањајући се на расположиве ресурсе и крећући се у домену расположивих законских регулатива, локална управа предузима стимулативне мере за унапређење живота гађана. Узимајући у обзир богару пољопривредну традицију и чињеницу да је изразито пољопривредна општина, стратешко је опредељење креирање стабилне и развојне привредне структуре и формирање агроиндустријског комплекса који ће бити везан првенствено за локално сировинско залеђе.

Захваљујући свом географском положају, плодном земљишту и богатој традицији у пољопривредној производњи (производња познате „облачинске вишње“), богатој историји, сматрамо да ресурси наше општине у значајној мери превазилазе њена ограничења, те да у нашој средини живе грађани спремни и способни да помогну и учине своју средину лепшом, богатијом и пријатнијом за живот.

АНАЛИЗА ПОЛОЖАЈА РОМА У ОПШТИНИ МЕРОШИНА

Подаци који следе дају увид у тренутно стање када је у питању положај Рома у општини Меровина, као и проблеме и препреке са којима се Роми суочавају када је у питању образовање.

Демографски подаци

По последњем попису из 2002. године у општини Меровина живи 588 Рома, што чини 3,97% укупног становништва у општини. Узимајући у обзир чињеницу да је ово број само оних житеља општине Меровина који су се изјаснили као припадници ромске националне заједнице закључује се да је Рома знатно више.

Локална самоуправа и програми намењени Ромима

Опредељење и циљ локалне самоуправе усмерени су ка развијању грађанског друштва и стварању услова и једнаких шанси за све грађане општине Меровина. Настоји се да у свим културним, едукативним и образовним програмима равноправно узму учешће и Роми, јер је то најбољи начин инклузије и развијања осећаја пропадности. Локална самоуправа са посебним сензибилитетом прати укљученост Рома и настоји да Роми добију поруку прихватања и значаја. Посебни програми намењени првенствено Ромима негују се у сферама свих области јавног живота: образовању, информисању, социјалној заштити, здравству, култури и запошљавању. Основа свих до сада реализованих програма био је утврђивање нивоа потреба, као и могућности коришћења постојећих услуга у свакој области.

У оквиру организовања локалних јавних радова активно су учествовали и Роми.

Реализовани су пројекти за унапређење здравља Рома, као и терапија, превенција и рехабилитација здравља, као и програми обавезне вакцинације ромске деце предшколског и школског узраста.

Континуирано се организују акције уређивања и преуређења животног простора ромских насења чиме се подиже ниво здравствене заштите и еколошке свести. Локална самоуправа у сарадњи са Центром за социјални рад и ЈП Дирекција за изградњу општине Меровина ради на обезбеђивању основних услова за живот (изградња и/или адаптација стамбених објеката)

Становање

У општини Меровина не постоји типично издвојено ромско насеље, мада највећи број оних који се изјашњавају као Роми живи у делу следећих насељених места: Биљег, Југбогданавац, Балајнац, Дудулајце, Доња Расовача.

Ромске породице углавном користе скромне стамбене објекте које су у њиховом власништву, који су рађени етапно и дограђивани. Највећи број нема текућу воду у самим кућама што отежава процесе вођења домаћинства и одржавање хигијене, посебно када су породице вишечлане, са пуно деце или стајијом особом. Последњих година ситуација се убрзано мења, значајан је број оних који успевају да остваре минималан стандард битан за услове становања. Млађе породице опремају своја

домаћинства савременим покућством и уређајима те настоје да простор буде уредан и у складу са потребама савремене породице.

Социјална заштита

Социјална заштита јесте организована друштвена делатност од јавног интереса која се обавља у циљу оснаживања грађана за самосталан и продуктиван живот у заједници као и спречавање, настајање и отклањање последица социјалне искључености.

Циљеви социјалне заштите су:

1. Достицање или одржавање минималне материјалне сигурности и независности у задовољењу животних потреба грађања,
2. Омогућавање приступачности правима и услугама у социјалној заштити,
3. Изједначавање могућности грађана за самосталан живот и активно учешће у заједници,
4. Очување и унапређење породичних односа, подстицање породичне и међугенерациске солидарности,
5. Превенција и отклањање последица злостављања, занемаривања и експлоатације.

Услуге социјалне заштите дефинисане су као активности пружања подршке и помоћи грађанима и њиховим породицама ради побољшања односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика, неповољних животних околности, као и развоја потенцијала за живот у заједници.

На овај начин дефинисан оквир обављања делатности јасно упућује да свако, под једнаким условима, остварује прописана права у домену социјалних давања и социјалних услуга.

Када је социјална новчана помоћ у питању, према подацима Центра за социјални рад у Мерошини у децембру месецу 2010. Године материјално обезбеђење примиле су 124 ромске породице, које укупно имају 494 члана домаћинства. Трансгенерациски модел навике да се „прима и да сваком припада право на новчану социјалну помоћ“ – запослени у Центру за социјални рад настоје да промене став да је „свако дужан да се стара о задовољењу својих животних потреба, те да је својим радом, приходима и имовином дужан да доприноси спречавању, отклањању и ублажавању властите социјалне искључености...“. У последње време запажа се промена приступа Рома у односу на сопствену социјалну улогу, радно су активнији у сезонским пословима, негују и планирају породицу и настоје да школују децу. Препозната промена подржава се кроз новчано давње – социјалну помоћ – како би се осигурало да ће основни ниво породичних потреба бити задовољен. Управо је зато проценат од _____ учешћа у укупном броју корисника социјалне новчане помоћи, афирмативан показатељ и значи активну, а не пасивну позицију Рома у коришћењу права.

У осталим областима коришћења права, посебно када су деца и стари у питању с акцентом на припаднике ромске заједнице, Центар за социјални рад настоји да елиминисе сваки пропуст како не би дошло до кршења права детета или других осетљивих група грађана. У ситуацијама недовољне родитељске компетентности, занемаривања деце или угрожености, деца из ромске заједнице смештају се у хранитељске породице, које се бирају на начин који најбоље задовољава укупне потребе деце. У општини Мерошина постоји _____ хранитељских породица које су задовољиле критеријуме и обезбедиле

нормативом прописане стандарде, чиме су деци обезбеђени најмање рестриктивни услови приликом смештаја, јер се одгајају у култури и средини која је оптимална.

У организацији Центра за социјални рад и Црвеног крста организује се помоћ у натури (огрев, прехрамбени, одевни артикли) као и рад јавне кухиње, који су усмерени ка ромској популацији, при чему представници Рома партиципирају приликом доношења одлуке о дистрибуцији робе и сл..

Имајући у виду значај образовања као основе образовања социјалног и друштвеног статуса, Центар за социјални рад у општини Меровина кроз програме које реализује последњих година перманентно ради на подизању опште информисаности и едукације Рома, посебно жена и младих. Основни циљ реализованих програма је едукација ромске заједнице о значају образовања и проналажење механизма за подршку породице и институција да образовање и васпитање за сву ромску децу крене на што ранијем узрасту.

Кроз све наведене активности Роми се мотивишу на преузимање за властите промене и побољшање статуса и стандарда живота.

Образовање

Образовање и васпитање се у Меровини одвија у оквиру предшколских и основношколских установа. Према подацима Центра за социјални рад, на територији општине Меровина има укупно 111 неписмених лица ромске популације (становништво старо 10 и више година) од тога 52 мушкарца и 59 жена.

Основну школу, школске 2010/2011 похађа 1075 ђака, од тога 129 деце ромске националности.

У ПУ Полетарац у школској 2010/2011 години има укупно 161 дете од тога 22 детета ромске националности и то у оквиру обавезног припремног предшколског програма.

Проблеми и препреке у образовању Рома

Проблем који у значајној мери опредељује напредовање ромске деце у школи односи се на предшколски развој ромске деце. Низак материјални, социјални и образовни статус родитеља утиче неповољно на рану когнитивну стимулацију, ромска деца већ на касном предшколском узрасту почињу да заостају за општом популацијим по графомоторичком и језичком развоју, имају оскудан фонд општих знања, немају изграђен појам броја, перцептивних односа и сл. Што у значајној мери неповољно утиче на њихов напредак у школи и доводи до заостајања или стагнирања. Без обзира на најчешће ниске резултате теста приликом уписа у први разред, у основним школама са територије општине Меровина свој ромској деци се даје иста шанса за похађање редовне наставе, а потом се прете неколико година, уз индивидуални приступ у раду.

Проблеми идентификовани у фокус групама (Центар за социјални рад, ПУ Полетарац, основна школа) са представницима Рома, ромском децом и родитељима, пре свега, сиромаштво, незапосленост, необразованост, недостатак подршке током школовања како у породици тако и у школи.

Незавидан материјални положај ромских родитеља и неопходност прављења приоритета у потребама породице доводи до тога да деца која похађају наставу немају школски прибор, уџбенике и нису у могућности да измирују новчана давања.

Најзначајнији разлози одустајања од школовања су неуспешност у школовању, односно вишеструка понављања разреда која доводе до престарелости и престанка обавеса похађања основне школе, немотивисаност, негативан став према образовању и изостајање подршке породице услед лоше материјалне ситуације. Такође, један део младих одустаје од школовања услед заснивања ванбрачних, ређе брачних заједница. Ромске девојчице значајно чешће напуштају школу због заснивања ванбрачне и брачне заједнице.

Сиромаштво, необразованост родитеља, недостатак подршке од стране родитеља, неразвијене хигијенске навике, неинформисаност, погрешан избор узора, али и предрасуде према Ромима, препознали су представници институција који су узели учешће на фокус групама као најзначајније препреке у образовању ромске деце.

Сиромаштво Рома у општини Мерошина израженије је него сиромаштво осталих становника. Чешће су корисници права на социјалну новчану помоћ и осталих социјалних давања. Наведени фактори узрокују лоше здравствено стање, нередовност у похађању школске наставе и неузимање учешћа у едукативним дешавањима у локалној заједници. Недостатак мотивације и радна деангажованост модел су који се преноси на младе и доводи до стагнације, чинећи да се Роми осећају и препознају од стране нерома као „маргинализована група“.

Посебан проблем који је препознат је сложен положај Ромкиња. Подизање и неговање већег броја деце и брига о домаћинстру јесте задатак Ромкиња а тешко га је обављати адекватно ако се узме у обзир да често немају елементарне хигијенске и стамбене услове.

Препреке у приступу квалитетном образовању које погађају готово сву ромску децу су вишеслоне и дубоко укорене. Помаци у бољем приступу образовању могући су једино кроз системску, планску и координисану акцију свих сегмената друштва који се баве образовањем и положајем Рома.

ПРИОРИТЕТИ, ЦИЉЕВИ, МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЛАП

Приоритет 1: Унапређење предшколског образовања и васпитања Рома

Специфични циљ: Виши степен припреме деце за школовање кроз предшколски програм

Мере/Активности:

- Укључивање ромске деце у ПУ предшколског узраста (обавезан предшколски програм)
- Покривање трошкова боравка ромске деце у предшколским установама (ужина, дидактички материјал и хигијенски пакети)
- Информисање родитеља о значају и обавези предшколског васпитања

Специфични циљ: Побиљшан приступ у раду са ромском децом

Мере/Активности:

- Појачана активност за увођење ромских асистената у општини Мерошина
- Информисање и додатна едукација васпитача за рад са ромском децом и сарадњу са ромском заједницом
- Успостављање система за праћење и извештавање о укључености ромске деце у ПУ
- Праћење, анализа и извештавање о укључености ромске деце у ПУ

Специфични циљ: Повећана мотивисаност ромске деце за похађање ПУ

Мере/Активности:

- Организовање припреме за укључивање ромске деце у ПУ
- Обезбеђивање одласка на екскурзију за децу која редовно похађају ПУ

Приоритет 2: Унапређење основношколског образовања Рома

Специфични циљ: Свеобухватно укључивање ромске деце у основне школе

Мере/Активности:

- Едукација родитеља о значају основношколског васпитања и образовања
- Успостављање система за праћење и извештавање о укључености ромске деце у основну школу
- Праћење, анализа и извештавање о укључености ромске деце у основне школе

Специфични циљ: Побољшан квалитет образовног рада са ромском децом

Мере/Активности:

- Увођење асистената за подршку ромској деци у образовању
- Помоћ у учењу ученицима који имају слабија постигнућа (дпоунска настава и помоћ у учењу ван школе)
- Подршка у образовању деци која прелазе са разредне на предметну наставу кроз попунску наставу

- Подршка и реализација укључивања у образовање деци која су напустила школу кроз организацију разредних испита
- Припрема ромске деце за упис у средње школе
- Додатна обука запослених у ОШ за реализацију образовних програма усклађених са потребама ромске деце

Специфични циљ: Побољшан приступ основном образовању ромској деци и повећана мотивација деце за похађање основне школе

Мере/Активности:

- Финансирање ужине, дидактичког материјала и породичног хигијенског пакета деци која редовно похађају наставу
- Обезбеђивање средстава за летовање за ромску децу која су постигла најмање успех 4,00 на крају године и имају примерено владање
- Реализација посебних програма подршке у образовању ромским девојчицама
- Реализација школских активности и пројеката у којима активно учествују и ромска деца
- Координирана активност праћења похађања школе од стране ромске деце
- Изградња механизма за заштиту и праћење дискриминације у образовању
- Укључивање Рома у област образовања – предвиђено ангажовање рома учитеља који немају посао

Приоритет 3: Повећање информисаности и оснаживање ромске заједнице

Специфични циљ: Оснаживање ромских породица

Мере/Активности:

- Направити и ажурирати базу података рома са потребним подацима о улсовима становања и социо-економском статусу
- Обезбеђивање уџбеника и школског прибора за ученике
- Развој програма за оснаживање рома за запошљавање и самозапошљавање

Специфични циљ: Јачање мотивације и спремности родитеља за пружање подршке деци у образовању

Мере/Активности:

- Информисање родитеља о могућностима и правилима остваривања права у социјалној заштити
- Едукација и сарадња са родитељима у циљу праћења успеха деце у школи и пружања подршке деци у образовању
- Укључивање родитеља ромске деце у Савет родитеља школе (у школама које похађа више од 20 ромске деце)

Специфични циљ: Јачање капацитета ромске заједнице за учешће у креирању локалне политике и програма за подршку Ромима

Мере/Активности:

- Укључивање младих и одраслих Рома у програме неформалног образовања (информатика, школа за родитеље, здравствено образовање, превенција болести зависности, програми ненасилног решавања конфликта за децу и одрасле идр.)
- Реализација програма информисања и едукације Рома за учешће на конкурсима локалне самоуправе и др. Институција и пружање подршке у реализацији програма/пројеката

Приоритет 4: Поштовање разлика и мултикултуралности

Специфични циљ: Развијање образовног система заснованог на толеранцији и интеркултуралним вредностима

Мере/Активности:

- Развијање осетљивости професионалне јавности и друштвене заједнице за образовање потреба Рома
- Упознавање наставног особља са културом и традицијом Рома
- Увођење роских асистената у образовне установе

Специфични циљ: Подршка развоју културног идентитета Рома

Мере/Активности:

- Промоција културе и традиције Рома у јавности
- Подршка раду ромских културних друштва

За успешну реализацију ЛАП неопходно је основати координационо тело за његову реализацију и праћење (мониторинг). Такође, потребно је да се посебно развију и буџетирају једногодишњи локални акциони планови за 2011, 2012, 2013. и 2014. годину.